

Bruxelles, 5.1.2023.
COM(2023) 3 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o provedbi inicijative WestMED

1. UVOD I KONTEKST

Komisija je u travnju 2017. donijela „Komunikaciju o inicijativi za održiv razvoj plavoga gospodarstva u zapadnom Sredozemlju” („inicijativa WestMED” ili „inicijativa”) s pratećim okvirom za djelovanje¹. Inicijativu je u studenome iste godine službeno poduprlo deset zemalja sudionica: pet država članica EU-a (Francuska, Italija, Portugal, Španjolska i Malta) i pet zemalja južnog partnerstva (Alžir, Libija, Mauritanija, Maroko i Tunis) na posebnoj ministarskoj konferenciji u Napulju².

Inicijativa proizlazi izravno iz [euro-mediteranske Ministarske izjave o plavom gospodarstvu](#) koja je donesena na konferenciji Unije za Mediteran održanoj u studenome 2015. Na konferenciji su zemlje sudionice pozvane da istraže dodanu vrijednost i izvedivost primjerenih pomorskih strategija na podregionalnoj razini. Inicijativa se temelji i na godinama rada u okviru „Dijaloga 5 + 5” među deset zemalja sudionica.

Inicijativa WestMED potpuno je u skladu s drugim odgovarajućim politikama EU-a povezanim s regijom, kao što je europska politika susjedstva. Postala je druga EU-ova strategija morskih bazena (nakon pomorske strategije za Atlantik) kojom se promiče pomorska suradnja na široj regionalnoj razini.

Inicijativa pridonosi ciljevima Konvencije o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja (Barcelonska konvencija), Mediteranskog akcijskog plana i Strategije za održiv razvoj u Sredozemlju za razdoblje 2016.–2025. Pridonosi i ishodima 21. sastanka ugovornih stranaka Barcelonske konvencije održanoga u prosincu 2019., uz obvezu poduzimanja opipljivih mjera za zaštitu Sredozemnog mora i pružanje potpore održivom plavom gospodarstvu i ekološkoj tranziciji u regiji.

Inicijativa WestMED važna je i za Opću komisiju za ribarstvo Sredozemlja (GFCM) i njezinu nedavno donesenu strategiju do 2030. Strategija GFCM-a nudi zajedničku viziju i vodeća načela za postizanje održivog ribarstva i akvakulture u regiji Sredozemlja.

Deset zemalja obvezalo se da će zajedno raditi na zajedničkom interesu za Sredozemlje kad je riječ o trima ciljevima: 1. povećati pomorsku sigurnost i zaštitu, 2. promicati održivo plavo gospodarstvo, rast i radna mjesta i 3. očuvati ekosustave i biološku raznolikost.

Za svaki cilj postavljen je niz prioriteta i ciljanih mjera, kao što je navedeno u okviru za djelovanje koji je priložen inicijativi:

1. suradnja u pogledu funkcija obalnih straža (osposobljavanje, izgradnja kapaciteta, traganje i spašavanje);
2. pomorska sigurnost i odgovor na onečišćenje mora;
3. strateška istraživanja i inovacije;
4. razvoj pomorskih klastera;
5. razvoj i protok vještina;

¹ COM(2017) 183 final.

²<https://www.westmed-initiative.eu/wp-content/uploads/2016/02/1.Declaration-of-Algiers-04.12.2018-EN.pdf>

6. održiva potrošnja i proizvodnja (pomorski prijevoz, luke, pomorski i obalni turizam, morska akvakultura);
7. prostorno planiranje morskog područja (MSP) i upravljanje obalnim područjem;
8. znanje o moru i pomorstvu;
9. biološka raznolikost i očuvanje morskih staništa;
10. održivi razvoj ribarstva i obalnih zajednica.

U prosincu 2018. u Alžiru su ministri zemalja WesternMED-a, zajedno s Komisijom i Unijom za Mediteran, donijeli izjavu i plan djelovanja u kojima se naglašava potreba usmjeravanja na šest³ od deset navedenih prioriteta. Važnost inicijative WestMED potvrđena je [drugom Ministarskom izjavom Unije za Mediteran](#) o održivom plavom gospodarstvu koja je donesena 2. veljače 2021.⁴

Upravljanje

Upravljački odbor WestMED-a ili WMSC osigurava upravljanje na visokoj razini radi provedbe okvira za djelovanje. Osigurava operativnu koordinaciju, pruža smjernice i potporu kako bi se osiguralo postizanje očekivanih rezultata inicijative te prati njezinu provedbu. WMSC obuhvaća nacionalne koordinate iz odgovarajućih ministarstava zemalja sudionica, Komisije i Unije za Mediteran, kao i promatrače.

Mehanizam pomoći WestMED-a financira se iz Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPPA)⁵. On blisko surađuje s upravljačkim odborom i njegovim tehničkim radnim skupinama tako što nudi operativnu, logističku i administrativnu potporu. Mehanizam pomoći nudi i praktičnu potporu projektima – uglavnom u obliku povezivanja partnera i razvoja projekata – preko svojih predstavnika u devet nacionalnih centara.

Nacionalne centre čine timovi nacionalnih stručnjaka sa širokom mrežom i dobrim poznavanjem mogućnosti financiranja koji mogu prepoznati područja s visokim potencijalom i pomoći u razvoju projektnih ideja. Nacionalni centri nude povjerljive i prilagođene smjernice za razvoj projekata, mogućnosti financiranja i povezivanje partnera te se mogu posvetiti lokalnim prioritetima.

Obveza izvješćivanja

Inicijativa WestMED provodi se već pet godina. Prema komunikaciji iz 2017. Komisija „će do 2022. podnijeti izvješće o provedbi ove inicijative Vijeću i Europskom parlamentu na temelju izvješća zemalja”. Komisija isto tako mora osigurati da je inicijativa i dalje usklađena s trenutačnim ciljevima i politikama EU-a. U tu je svrhu Komisija zatražila neovisnu procjenu inicijative radi sagledavanja njezinih ciljeva, uspješnosti i izazova. Procjena je provedena u obliku studije preispitivanja.

³ 1. razvoj pomorskih klastera, 2. bioraznolikost te očuvanje i obnova morskih staništa, 3. održiva potrošnja i proizvodnja, 4. razvoj obalnih zajednica te održivog ribarstva i akvakulture, 5. razvoj i protok vještina; i 6. pomorska sigurnost i borba protiv onečišćenja mora.

⁴ <https://ufmsecretariat.org/wp-content/uploads/2021/02/Declaration-UfM-Blue-Economy-EN-1.pdf>

⁵ Prethodni Europski fond za pomorstvo i ribarstvo.

2. STUDIJA PREISPITIVANJA

Kako bi podržala ovo izvješće, Komisija je ugovorila neovisnu studiju preispitivanja provedbe inicijative WestMED. U rujnu 2021. izvođač je započeo s radom kako bi pomogao utvrditi jesu li općeniti i konkretni ciljevi te inicijative ispunjeni te je li ih potrebno ažurirati kako bi bolje odgovarali trenutačnim prioritetima. U tu je svrhu izvođač razmatrao četiri ključne perspektive: strateške uvide, procjenu razine upravljanja i prioriteta, procjenu inicijative i uloge mehanizma pomoći i perspektivu promatrača.

Studija se provodila od listopada 2021. do travnja 2022. Uključivala je analizu dokumentacije i ciljano savjetovanje u kojemu su intervjuirani dionici, članovi upravljačkog odbora WestMED-a, supredsjedatelji WestMED-a i članovi mehanizma pomoći, čime se osigurala puna zastupljenost zainteresiranih strana kao i zemljopisna uravnoteženost. Prije intervjua zemljama koje sudjeluju u inicijativi WestMED poslani su upitnici i većina je odgovora uvrštena u studiju preispitivanja.

Komisija je sastavila ovo izvješće nakon pomne analize povratnih informacija dobivenih s pomoću upitnika i studije preispitivanja te nakon savjetovanja s upravljačkim odborom WestMED-a. U nastavku je iznesen niz zaključaka i različitih preporuka.

3. REZULTATI: PREDNOSTI I POTREBNA POBOLJŠANJA

U pet godina svojega postojanja inicijativa se sa svojim pristupom „odozdo prema gore” pokazala kao korisna međuvladina platforma za promicanje održivih sektora plavoga gospodarstva na cijelom zapadnom Sredozemlju. Članovi inicijative i promatrači u upravljačkom tijelu (upravljačkom odboru) vide je kao snažan forum za dijalog i suradnju. Naime, na posebnim konferencijama dionika i hakatonima okupile su se stotine sudionika iz regije.

Pandemija bolesti COVID-19 stvorila je probleme u funkcioniranju inicijative i upravljanju njome jer je većina sastanaka morala biti virtualna. Pa ipak, postignut je velik napredak, dijelom zahvaljujući trudu supredsjedatelja WestMED-a. Inicijativa je davala neprestanu potporu projektima i prijedlozima projekata; uspješno je oformila dvije tehničke skupine za održivu akvakulturu i zeleni pomorski prijevoz; potaknula je odgovarajuće EFPR-ove/EFPRA-ine pozive na podnošenje prijedloga delegiranih CINEA-i⁶; i sklopila je ključna partnerstva potpisivanjem memoranduma o razumijevanju s Interregom i Udruženjem mediteranskih gospodarskih i industrijskih komora (ASCAME).

Premda se određeni aspekti inicijative mogu poboljšati (povećanje vidljivosti, razvoj prikladnijih pokazatelja za mjerenje napretka i objašnjavanje postojećih prioriteta), njima se može posvetiti u okviru trenutačnog upravljanja inicijativom.

3.1. Prednosti i dodana vrijednost

Dokazan je napredak i uspješnost inicijative WestMED, čime se opravdava njezino stvaranje i nastavak. Uočeno je šest glavnih prednosti:

- dijalog i meka diplomacija,

⁶ Europska izvršna agencija za klimu, infrastrukturu i okoliš.

- suradnja i partnerstva,
- potpora projektima,
- razmjena znanja,
- tehničke radne skupine i savezi,
- šira suradnja u Sredozemlju.

3.1.1. *Dijalog i meka diplomacija*

Inicijativom WestMED uvelike se zadovoljavaju potrebe zemalja članica, uglavnom s pomoću potpore mehanizma pomoći i uspostavljenog okvira meke diplomacije, kojim se olakšava dijalog među članicama inicijative o zajedničkim izazovima i mogućnostima. Dionici iznimno cijene participativan i uključiv postupak. Inicijativa uspješno odražava raznolikost potreba i izazova u regiji.

Kao forum za politički dijalog i razmjenu, inicijativa WestMED uvelike se oslanja na aktivno sudjelovanje mreže lokalnih dionika iz zemalja sudionica. Učvršćena je uloga konferencija dionika i hakatona organiziranih u okviru inicijative WestMED – uglavnom kako bi se olakšala razmjena projektnih ideja i promicao razvoj posebnih projekata među regionalnim dionicima u pomorskim sektorima – kao dokazanog i učinkovitog alata za promicanje kontakata između zemalja koje inače imaju ograničena sredstva suradnje ili među kojima postoje političke napetosti.

Rad tehničkih skupina WestMED-a i pomorskih klastera znatno je pridonio jačanju dijaloga između zemalja sudionica i njihovih pomorskih dionika.

3.1.2. *Suradnja i partnerstva*

U praćenju relevantnih mogućnosti financiranja u plavom gospodarstvu mehanizam pomoći uspostavio je posebne načine suradnje s institucionalnim donatorima, posebice Interregom. Regulatorni okvir za kohezijske fondove za razdoblje 2021.–2027. sadržava izričite odredbe o uključivanju strategija morskih bazena. Izrađen je plan za aktivnosti povezivanja između programa Interreg Euro-MED (2021.–2027.) i inicijative WestMED. Time će se povećati koordinacija među akterima u Sredozemlju i pomoći stvaranje partnerstava.

Kako bi se poduprlo partnerstvo između WestMED-a i relevantnih regionalnih udruga, u okviru mehanizma pomoći 2021. potpisan je memorandum o razumijevanju s ASCAME-om. Memorandumom o razumijevanju nastoji se uspostaviti snažan okvir suradnje za promicanje plavoga gospodarstva, stvaranje sigurnijeg pomorskog prostora i poboljšanje pomorskog upravljanja u regiji. Neke od planiranih mjera uključuju zajedničke inicijative te promiču dijalog i suradnju. Suradnja s ASCAME-om ojačat će veze inicijative s privatnim sektorom, što će dovesti do povećanog povezivanja i aktivnosti potpore projektima. Osim toga, memorandum o razumijevanju olakšava prijenos znanja među relevantnim privatno-javnim akterima.

U budućnosti bi mehanizam pomoći mogao razmotriti veću suradnju i više prijedloga projekata s novim partnerima ili izvorima financiranja. To bi se moglo učiniti u okviru programa Obzor Europa, javno-javnog partnerstva EU-a za održivo plavo gospodarstvo⁷ i

⁷ https://ec.europa.eu/research-and-innovation/sites/default/files/bmr-2022/ec_rtd_bmr-2022-blue-economy-fiche.pdf

misije EU-a: Obnova našeg oceana i voda, posebno u vezi s Mediteranskim svjetionikom do 2030., radi sprečavanja i uklanjanja onečišćenja uz zaštitu i obnovu morske biološke raznolikosti te klimatske neutralnosti i kružnog plavoga gospodarstva, čime se olakšava i predanost relevantnih dionika ciljevima misije.

3.1.3. Potpora projektima

Inicijativa WestMED poduprla je zemlje članice u razvoju projektnih prijedloga, od kojih su mnogi uspješno dobili financijska sredstva. Zemlje su to iznimno cijenile.

Dosad su središnji tim inicijative i nacionalni centri aktivno podržali 79 projektnih ideja. Njihova je ukupna vrijednost otprilike 92 milijuna EUR⁸. Osim toga, s inicijativom je usklađeno više od 160 projekata u koje je uključeno otprilike 600 partnera iz zemalja članica.

Primjeri važnijih projekata koji su poduprti u posljednje četiri godine prikazani su u **Tablici 1.** Taj popis nije konačan⁹.

Tablica 1.: sažetak ključnih projekata koje je podupro mehanizam pomoći

Naziv	Cilj	Izvor	Iznos (EUR)
DESTIMED PLUS	promicanje integriranog planiranja obalnog turizma	Interreg MED	3 076 000
DIGICIRC	europski akcelerator vođen klasterima za digitalizaciju kružnog gospodarstva u novim sektorima	Obzor 2020.	3 755 000
PSAMIDES	optimizacija upravljanja lukama i marinama s pomoću inovativnih alata	Interreg MED	2 859 000
LIFE4MEDECA	smanjenje emisija unutar područja ECA MED	program LIFE	1 637 000
AFRIMED	obnova šuma algi u Sredozemlju	EFPR	1 858 000
WESTMOPOCO	pripravnost za odgovor na izlivanje kemikalija	DG ECHO	868 000

Nagrade WestMED-a za projekte

Nagrade WestMED-a za projekte (2021.) bile su prilika da se istaknu i podupru projekti koje mehanizam pomoći i nacionalni centri nisu izravno podupirali. Nastojalo se prepoznati, prikazati i nagraditi iznimne projekte koji pružaju inovativna i ponovno primjenjiva rješenja u nizu područja, što je utjelovljenje vizije inicijative WestMED za zapadno Sredozemlje. Na natječaj su 2021. prijavljena ukupno 54 zanimljiva i vrijedna projekta s obje strane Sredozemlja.

Pobijedio je projekt BLUESKILLS „Plava radna mjesta i održivo gospodarstvo u Sredozemlju putem poboljšanja vještina i razvoja kapaciteta” koji je financiralo talijansko Ministarstvo sveučilišta i istraživanja, a predvodio talijanski Nacionalni institut za oceanografiju i primijenjenu geofiziku. Projektom se promiču mogućnosti u „plavim”

⁸ Prema izvješćivanju mehanizma pomoći.

⁹ Potpuni popis: <https://westmed-initiative.ec.europa.eu/publications/#Leaflets>.

zanimanjima razvojem vještina, razmjenom znanja i vrednovanjem istraživanja za održivije Sredozemno more. Njime se nastoji razviti nove kurikulume i povećati zapošljivost u morskom i pomorskom sektoru. Ostali finalisti prikazani su u **Tablici 2.**

Tablica 2.: Finalisti za nagradu WestMED-a za projekte 2021.

Naziv	Cilj	Izvor	Iznos (EUR)
BLUESKILLS	<i>promicanje mogućnosti u „plavim” zanimanjima</i>	<i>talijanski nacionalni fondovi</i>	<i>nije primjenjivo</i>
ALGERIA START UP CHALLENGE	potpora alžirskoj akvakulturi i pokretanju poslovanja za zaštitu okoliša (naglasak na mladima)	alžirski nacionalni fondovi	nije primjenjivo
SICOMAR plus	projekt prekogranične suradnje za pomorsku sigurnost	pomorski program Interreg Francuska-Italija	6 688 000
BIOVecQ	promicanje bilateralne suradnje između talijanskih i tuniskih istraživačkih centara za plavu biotehnologiju	Interreg Italija-Tunis	1 722 000
STARFISH 4.0	inovativna rješenja za modernizaciju i digitalizaciju malog ribolova	EFPR	1 158 000

EFPR-a-in poziv za prijavu vodećih projekata iz 2021.

Kako bi se potaknulo i usmjerilo financiranje, 2021. je pokrenut prvi [EFPR-a-in poziv za prijavu vodećih projekata](#) u području plavoga gospodarstva s naglaskom na morski bazen. Obuhvaćao je poseban poziv za zemlje koje sudjeluju u inicijativi WestMED. Poziv je bio posvećen oporavku obalnog i pomorskog turizma. Njime se nastojala ojačati konkurentnost i održivost sektora obalnog i pomorskog turizma kao dijela pametnog i otpornog plavoga gospodarstva. Tema je bila usmjerena i na ekološki turizam, digitalizaciju sektora i mobilizaciju privatno-javnih ulaganja. Odabrana su tri projekta vrijedna 2 385 000 EUR koji i dalje traju.

Tablica 3.: Projekti koji su odabrani u okviru EFPR-a-ih poziva za prijavu vodećih projekata u zemljama koje sudjeluju u inicijativi WestMED

Naziv	Cilj	Doprinos EU-a (EUR)
ECO-CRUIISING FU TOUR	jačanje menadžerskih, plavih i digitalnih vještina u turističkom sektoru zapadnog Sredozemlja s naglaskom na mala i srednja poduzeća	792 177
EU WeMED_NaTOUR	razvoj transnacionalnih, ekološki pametnih turističkih paketa, s naglaskom na prirodne morske lokalitete/obalne destinacije	796 683
REBOOT MED	oporavak i poticanje ekoturizma: poticanje javno-privatnog partnerstva sa zajedničkim definiranjem akcijskih planova plavoga gospodarstva za oporavak turističkog sektora	999 380

3.1.4. Razmjena znanja

Inicijativa WestMED bila je uspješan i inspirativan forum za razmjenu znanja. Zemlje članice imale su priliku učiti jedna od druge i razmjenjivati najbolju praksu i pouzdane

metode za oblikovanje politike, što je dovelo do održivijeg plavoga gospodarstva. Jasan primjer toga je alžirska strategija za plavo gospodarstvo.

Alžir je 2021. postao prva zemlja južnog Sredozemlja koja ima nacionalnu strategiju za plavo gospodarstvo s planom za sljedećih deset godina. Tom se strategijom utvrđuju potrebe, teme, aktivnosti i prioritetne mjere koje su potrebne za izgradnju integriranog i održivog pomorskog gospodarstva koje je korisno za sve. Strategija obuhvaća i prekogranične aspekte plavoga gospodarstva.

Alžirska strategija plavoga gospodarstva inspirirana je inicijativom WestMED, zajedno s idejama i ciljevima koji su istraženi na raznim događajima na više razina i među regionalnim partnerima, ministrima i upravljačkim odborima. Posebnu potporu u tom postupku pružio je i mehanizam pomoći. Zapravo, alžirski nacionalni centar i mehanizam pomoći WestMED-a odigrali su ključnu ulogu i pomogli nacionalnim tijelima u finalizaciji i predstavljanju alžirske strategije za plavo gospodarstvo. EU podupire tu strategiju osiguravanjem 22 milijuna EUR za razvoj plavoga gospodarstva u Alžiru.

Alžirska strategija za plavo gospodarstvo u potpunosti je integrirana u cjelokupnu viziju alžirske vlade i pridonosi ciljevima WestMED-a i Unije za Mediteran.

U konačnici bi mogla potaknuti druge zemlje na razvoj sličnih strategija. Primjerice, Tunis trenutačno radi na strategiji koja se treba donijeti 2022.

3.1.5. Tehničke radne skupine i savezi

WestMED je 2020. oformio tehničku skupinu za zeleni pomorski prijevoz. Skupinu vode talijanski i marokanski nacionalni centri, a čine je stručnjaci, specijalisti i predstavnici iz svih zemalja koje sudjeluju u inicijativi WestMED. Skupina je utvrdila tri ključne mjere o održivom pomorskom prometu i alternativnim gorivima:

- i) procijeniti tehnologije u nastajanju i inovativne modele;
- ii) stvoriti mrežu morskih luka kao energetske zajednice;
- iii) pomoći u poticanju prilagodbe plovila komercijalne namjene.

Tehnička skupina za održivu akvakulturu AquaWest osnovana je 2021. kako bi poduprla donošenje inovativnih i održivih praksi akvakulture u zapadnom Sredozemlju. Skupina je usmjerena na potrebe i mogućnosti južnih zemalja koje sudjeluju u inicijativi WestMED te im omogućuje da iskoriste postojeće inovativne prakse u regiji. Skupina se sastoji od brojnih oblikovatelja politika i organizacija na visokoj razini iz sektora akvakulture, a vodi je alžirski nacionalni centar. Glavni su ciljevi skupine sljedeći:

- i) promicati razmjenu znanja;
- ii) olakšavati razvoj politika;
- iii) poticati suradnju dionika;
- iv) utvrditi financijska sredstva;
- v) održavati platformu za razmjenu informacija.

Mreža pomorskih klastera, koja je potpisana u Italiji i predvođena tuniskim klasterom, uspostavljena je 2021. Glavni su ciljevi mreže sljedeći:

- i) poticati raspravu te razmjenu znanja i prakse među klasterima;
- ii) potaknuti razvoj pomorskih klastera južnog Sredozemlja tjesnijom suradnjom na relaciji jug-jug;

- iii) izgraditi kapacitete na relaciji sjever-jug za pomoć u nadogradnji vještina upravljanja klasterima između sjevernog i južnog Sredozemlja;
- iv) privući ulaganja – posebno privatna ulaganja u inovativna mala i srednja poduzeća.

3.1.6. Šira suradnja u Sredozemlju

Inicijativa WestMED nije samo nadahnula i povećala suradnju i raspravu među svojim zemljama članicama, nego je i dovela do šire suradnje u cijelom ostatku Sredozemlja. To je poprimilo oblik projektne suradnje između obalnih zemalja EU-a i zemalja izvan EU-a koje ne sudjeluju u inicijativi WestMED.

Tablica 4.: primjeri projekata koji se podupiru u okviru mehanizma pomoći WestMED-a i koji uključuju zemlje koje ne sudjeluju u inicijativi WestMED

Naziv	Sektor	Cilj	Zemlje	Izvor	Proračunska sredstva (EUR)
BLUEfasma	kružno gospodarstvo	integrirati načela kružnog gospodarstva u ribarstvo/akvakulturu i obalni/pomorski turizam za dobrobit otočnih i obalnih područja u Sredozemlju	MT GR CY HR MTN	INTERREG MED	2 812 000
Psamides	luke	optimizirati upravljanje lukama i marinama primjenom inovativnih alata	FR ES GR MTN HR	INTERREG MED	2 859 000
ODYSSEA	Istraživanje i inovacije	upravljati troškovno učinkovitim platformama koje integriraju mreže za sustave promatranja/predviđanja u cijelom Sredozemlju	MA DZ IT FR TN ES EG PT IL UK DE NL TR GR	H2020	8 399 000

Kako bi se dodatno uključile druge zemlje Sredozemlja, prvi su put 2022. glavni pozivi u okviru EFPR-a, koji su inače bili dostupni samo zemljama koje sudjeluju u inicijativi WestMED, otvoreni za sve zemlje Unije za Mediteran, čime su, prema primjeru koji je postavio sam WestMED, u projekte uključene i druge mediteranske zemlje.

Inicijativa BlueMed za zdravo Sredozemlje bez plastike obuhvaćala je zemlje EU-a i zemlje izvan EU-a, uključujući zemlje koje sudjeluju u inicijativi WestMED. Njome se nastojala unaprijediti zajednička vizija zdravijeg i otpornijeg Sredozemnog mora, uz promicanje društvene dobrobiti i prosperiteta budućih generacija. U okviru te inicijative razvijen je poseban strateški program za istraživanja i inovacije za Sredozemlje, u kojemu se navode ključni izazovi u Sredozemlju, nedostaci u znanju, aktivnosti koje omogućuju plavi rast i mjere za unapređenje vještina u različitim sektorima.

Komisija je 2022. objavila novi dokument sa smjernicama o sinergijama između programa Obzor Europa i programâ Europskog fonda za regionalni razvoj.

Sad postoji mogućnost kumulativnog financiranja, tj. operacija/projekt može dobiti potporu iz više fondova, programa ili instrumenta za istu troškovnu stavku ili izdatak, čime se omogućuje financiranje do 100 %.

U budućnosti će inicijativa WestMED surađivati s nedavno pokrenutom mjerom za koordinaciju i potporu BlueMissionMed koja se financira u okviru misije „Obnova našeg oceana i voda do 2030.”.

3.2. Područja u kojima su moguća poboljšanja

Iako je dodana vrijednost koju je pokazala inicijativa WestMED jasna, ipak postoji prostor za poboljšanje u sljedećim područjima.

3.2.1. Podizanje svijesti i povećanje vidljivosti

Trenutačna komunikacijska strategija pomalo je zastarjela. Potrebna je bolja upotreba logotipa u svrhu vidljivosti kako bi se bolje prikazao rad, napredak i uspjeh inicijative.

Rješenje: poboljšati komunikacijsku strategiju i bolje iskoristiti logotip WestMED-a kao brenda.

Prilagođena komunikacijska strategija pridoinjela bi većoj vidljivosti inicijative WestMED. Aktivnosti i napredak bili bi očitiji i dostupniji javnosti. Ta bi se komunikacijska strategija mogla razviti u suradnji s delegacijama EU-a u zemljama Sredozemlja koje nisu članice EU-a. To bi povećalo vidljivost i potencijalno privuklo nova ulaganja te stvorilo veći učinak poluge za projekte i bespovratna sredstva za njihov razvoj.

Djelotvornijim brendiranjem pridonijelo bi se: predavljanju potpore koju pružaju zemlje sudionice, povećanju utjecaja projekata u okviru brenda, pronalaženju projektnih partnera, nastojanju projekata u okviru brenda da dobiju potporu vlada i dionika u cijeloj regiji i olakšavanju pristupa mogućnostima financiranja. Inicijativa WestMED trebala bi se ugledati na rad uspješne kampanje brendiranja Unije za Mediteran.

Novi mehanizam pomoći trebao bi pomoći u izradi poboljšane komunikacijske strategije. Konzorcij nadležan za mehanizam pomoći dužan je u skladu sa svojim mandatom predstaviti komunikacijsku strategiju i akcijski plan za njezinu provedbu koji se revidiraju svakih šest mjeseci.

Novim mehanizmom pomoći može se i poduprijeti uvođenje logotipa kao brenda. To će biti ključno za definiranje standardnog brendiranja za projekte i zajedničke inicijative u okviru WestMED-a kako bi se pri prijavi za financiranje pokazala potpora WestMED-a. Zahvaljujući jasnim smjernicama o upotrebi i primjenjivosti logotipa sve će ga zemlje članice moći dosljedno upotrebljavati. Komisija može olakšati taj postupak razmjenom znanja o standardiziranim smjernicama.

3.2.2. Razrada parametara i pokazatelja uspješnosti

Razradom trenutačnih parametara i pokazatelja uspješnosti povećat će se točnost pri mjerenju uspjeha i opsega mjera provedenih u okviru inicijative WestMED.

Osim kad je riječ o razvoju politika i doprinosu WestMED-a, pojedinačne mjere koje odgovaraju svakom od deset prioriteta inicijative nisu povezane s posebnim ciljevima iz trenutačnog okvira za djelovanje.

Mnogi navedeni ciljevi preširoki su da bi se pripisali samo aktivnostima inicijative. Ciljevi su ponajprije kvantitativne prirode, ali mnoga dosadašnja postignuća inicijative nisu lako mjerljiva.

Rješenje: preoblikovati parametre i donijeti alternativne parametre uspješnosti za praćenje provedbe.

Revidirani okvir trebao bi sadržavati i kvalitativne i kvantitativne pokazatelje. Oni bi trebali biti relevantni, sveobuhvatni i jednostavni za praćenje i izvješćivanje. Integriranjem relevantnih aspekata u okviru posebnih pokazatelja osigurat će da se promjene u prioritetima mogu lako pratiti na svim razinama upravljanja i provedbe. Osigurat će se i da se svi novi prioriteti lako integriraju u postupke izvješćivanja i praćenja.

U mandatu za novi mehanizam pomoći navodi se da bi on trebao sastaviti kriterije i pokazatelje za praćenje i mjerenje aktivnosti različitih strategija morskih bazena i svih povezanih ishoda. Time će se olakšati rješavanje tog problema za inicijativu WestMED te njezin okvir za djelovanje i plan djelovanja.

3.2.3. *Potvrđivanje i usklađivanje prioriteta*

Inicijativa WestMED provodi se unutar širokog okvira međunarodnih, sredozemnih i Unijinih politika, sporazuma i strategija koji se odnose na održivo plavo gospodarstvo.

Tri glavna cilja i deset prioriteta inicijative u određenoj su mjeri usklađeni s regionalnim i sredozemnim politikama. Primjerice, inicijativa WestMED nadovezuje se na Ministarsku izjavu Unije za Mediteran o plavom gospodarstvu iz 2015. Međutim, prioriteti WestMED-a postavljeni su prije novije druge Ministarske izjave Unije za Mediteran o održivom plavom gospodarstvu (2021.).

Otkako je 2018. donesena Alžirska deklaracija, projekti i prijedlozi podržani u okviru inicijative uglavnom su bili usmjereni na šest prioriteta navedenih u planu djelovanja, a ne na deset prioriteta iz okvira za djelovanje. U planu djelovanja nije opisan konkretan način provedbe preostalih prioriteta¹⁰. Pa ipak, projektima¹¹ je postignut određeni napredak i posljednji je hakaton održan u lipnju 2022. Taj je hakaton pokazao obnovljen interes za pomorsko prostorno planiranje i obalni turizam. Mehanizam pomoći WestMED-a podupire događaje umrežavanja u vezi s pomorskim prostornim planiranjem (uključujući zemlje istočnog Sredozemlja) i nastavit će to činiti, posebno preko nove skupine stručnjaka za pomorsko prostorno planiranje koja je uspostavljena projektom MSP-Med.

Rješenje: potvrditi i uskladiti prioritete na temelju regionalnih i međunarodnih prioriteta.

Bilo bi korisno prilagoditi i uskladiti prioritete inicijative s novim inicijativama regionalne i međunarodne politike. To bi se moglo postići nadovezujući se na drugu Ministarsku izjavu Unije za Mediteran o održivom plavom gospodarstvu. Podržala su je

¹⁰ Tj. suradnja u pogledu funkcija obalnih straža, strateška istraživanja i inovacije, prostorno planiranje i upravljanje obalnim područjem te razmjena znanja i sinergije o moru i pomorstvu.

¹¹ Primjerice [projekt FIUFFRA](#) kojim se promiče suradnja u suzbijanju neprijavljenog i nereguliranog ribolova.

42 člana Unije za Mediteran i njome se naglašava potreba za razmatranjem izazova povezanih s okolišem i klimom s kojima se suočava cijela regija.

O tim se temama može raspravljati na sljedećem ministarskom sastanku WestMED-a koji bi se trebao održati 2023.

4. PREPORUKE

Kao što je prikazano u ovom dokumentu, inicijativa WestMED dosad je bila uspješna i jasno je napredovala u ostvarenju ciljeva u okviru svojih triju glavnih prioriteta. Konkretni primjeri napretka uključuju stvaranje tehničkih skupina, potporu projektnom povezivanju i razvoju projekata te stvaranje različitih partnerstava. Šire gledano, inicijativa WestMED primjetno je poboljšala suradnju i dijalog u regiji među svojim zemljama članicama, ali i šire, uključivanjem drugih zemalja Sredozemlja – i članica EU-a i onih koje to nisu – u raznolike projekte.

Preporuka br. 1: Općenito, Komisija preporučuje da inicijativa WestMED i njezin prateći okvir za djelovanje ostanu takvi kakvi jesu. Prethodno opisane prednosti dokazuju njihovu primjerenost. Stoga nema potrebe za promjenama jer se potencijalna poboljšanja mogu postići bez izmjene postojećeg dogovora.

Preporuka br. 2: Komisija preporučuje da mehanizam pomoći razmotri pitanja kao što su povećanje vidljivosti, bolja upotreba brendiranja projekta (npr. logotip) i poboljšani, primjereniji parametri za procjenu provedbe inicijative. Kao što se zahtijeva u mandatu, novi mehanizam pomoći trebao bi predstaviti novu komunikacijsku strategiju u suradnji s delegacijama EU-a u zemljama Sredozemlja i novi skup pokazatelja za mjerenje napretka.

Preporuka br. 3: Potrebno je preispitati i uskladiti prioritete povezane s regionalnim i međunarodnim politikama, uzimajući u obzir drugu Ministarsku izjavu Unije za Mediteran o održivom plavom gospodarstvu. Zemlje članice mogu o tome raspravljati na sljedećem ministarskom sastanku koji je planiran za 2023.

4.1. Pogled u budućnost

Nakon predstavljanja Vijeću i Europskom parlamentu ovo će izvješće biti predstavljeno i na ministarskom sastanku WestMED-a u Malti 2023. Na tom će sastanku zemlje moći odlučiti hoće li potvrditi ili ažurirati prioritete obuhvaćene trenutnim okvirom za djelovanje iz 2017. Moći će i ažurirati prioritete istaknute u Alžirskoj deklaraciji iz 2018. i planu djelovanja.

Komisija predlaže da se do 2027. provede još jedna studija preispitivanja inicijative. U sljedećem izvješću Komisije Vijeću i Europskom parlamentu trebala bi se uzeti u obzir i izvješća zemalja koje sudjeluju u inicijativi WestMED.

Komisija će ovo izvješće objaviti i podijeliti s relevantnim institucijama i zainteresiranim stranama.